Anul I. No. 13 EXEMPLARUL 2 LEI Timisoara, Joi 15 Septemvrie 1932.

VREREA

Director: Ion Stoia-Udrea

Redacţia şi Administraţia: Timişoara, I., Str. E. de Savoya 4.

Abonamente: 100 lei anual; 8 lei lunar.

:—: Apare săptămânal :—

Uite popa, nu e popa sau Legea Conversiunei

Din Bucureşti ni se comunică:

„In urma recentelor discuţiuni dintre membrii guvernului şi experţi, s'a ajuns la concluzia că trebue să se găsească o nouă soluţie pe alte baze decât cele ale actualei legi sau ale proiectelor examinate până acum de guvern, soluţie care să corespundă cât mai mult recomandărilor experţilor.

E cert că legea Argetoianu va fi abrogată în întregime.

Deasemeni se dă ca sigur că noua lege va cuprinde un nou sistem de finanţare a conversiunii.

Principiul de care se va ţine seama în absolut toate dispoziţiunile nouei legi va fi acela de încurajare a lichidării prin bună învoială şi în termen cât mai scurt a datoriilor tuturor categoriilor de agricultori.

Astfel, ar urma să se aşeze pe aceste noui baze chiar conversiunea de drept.

In orice caz este esclusă soluţia unui moratoriu ca măsură generală, această soluţie fiind socotită ca foarte periculoasă, pentru creditul intern şi extern.

In schimb se discută eventualitatea ca în noua lege să se prevadă un termen de graţie, înlăuntrul căruia să se poată realiza lichidarea prin bună învoială a unui însemnat număr de creanţe, bine înţeles cu avantagii mai mari pentru debitorii cari şi-ar achita datoriile în acest termen.

In prezent d. G. G. Mironescu lucrează la un proiect de lege bazat pe aceste principii.

Noul proiect urmează a fi luat în discuţie mâine.

Nu este exclus însă ca pentru hotărîrea definitivă să fie aşteptaţi şi d-nii Gr. Iunian şi V. Madgearu.

In acest caz noul proiect ar urma să fie depus în parlament cel mai curând la sfârşitul săptămânii actuale"

După cum se poate vedea, un fel de joc de-a baba-oarba în jurul unei probleme de arzătoare actualitate. Şi tocmai în soluţionarea acestei probleme guvernul dovedeşte o absolută nepregătire. Nu ştie cum să o rezolve, nu are nici priceperea, nici curajul necesar, ca să decidă într'un fel sau altul. Pe de-oparte, ca să nu supere pe preacuvioşii şi sacrosancţii stăpâni ai României, pe dnii profeţi-experţi financiari, trimişi de cămătarii apusului ca să ne elibereze certificate de rea — sau bună — purtare, şi cari cer pur şi simplu ca legea conversiunei să fie abandonată complect şi definitiv, înlocuindu-o cu un concordat benevol între creditori şi debitori, deci aservirea totală şi laşă a debitorilor cheremului creditorilor, — pe de altă parte temându-se de furtuna ce se poate deslănţui în urma nerespectării intereselor şi drepturilor elementare la viaţă ale marilor mase sugrumate de datorii, — guvernul oscilează dela o zi la alta între promisiuni şi ameninţări financiare.

Ceiace putem deduce însă cu certitudine, este transformarea legii Argetoianu într'un fătmonstru, care nu va aduce nici o uşurare situaţiei de azi a marilor mase muncitoare, în schimb va satisface pretenţiile neobrăzate ale cămătarilor apuseni. Fiindcă s'a găsit în România un partid „democrat", care de dragul puterii şi a intereselor meschine a unei clice politice, să jertfească milioanele de plugari, cari constitue baza de totdeauna a ţării. Declarându-se duşman al legii conversiunei, guvernul implicit s'a declarat împotriva reformelor radicale, aşezându-se într'o postură de reacţionarism pur. Reformatorii radicali din 1928 au devenit conservatori-reacţionari în 1932. Schimbarea la faţă s'a produs totuşi cam prea-repede..

Dictatură în Germania

Cum s'a produs disolvarea Reichstagului

Luni s'a întrunit Reichstagul pentru a asculta programul cancelarului von Papen şi a începe în şedinţele următoare discuţia generală asupra lui.

La ora 3 incinta era tixită. La fel tribunele. A provocat senzaţie faptul că de data aceasta deputaţii naţional-socialişti n'au mai venit în uniforme, ci în costum obişnuit.

Indată după deschiderea şedinţei, deputatul comunist Torgler a cerut să se intervertească ordinea de ţzi şi să se voteze o declaraţie principială prin care guvernul se angajează să anuleze toate decretelelegi publicate până acum de preşedintele Hindenburg.

De asemeni a mai depus o moţiune de neîncredere în guvern.

A urmat apoi o vie discuţie, pe chestiuni de regulament, până când în cele din urmă şedinţa a fost suspendată pentru câteva minute.

La redeschidere preşedintele Goering a voit să înceapă votarea moţiunii propusă de comunişti. Dar în acel moment s'a ridicat von Papen cerând cuvântul.

Von Papen voia să citească decretul de dizolvare a Reichstagului, pe care-l primise în acel moment.

Dar preşedintele i-a refuzat cuvântul, pe motiv că deoarece a început votarea, nimeni nu mai are dreptul să ia cuvântul. Von Papen a susţinut însă că pe baza art. 36 din Constituţie, reprezentantul guvernului trebue să fie ascultat în afară de ordinea de zi. Preşedintele Goering a rămas la punctul său de vedere şi l'a chemat pe cancelar de două ori la ordine.

Nepuţând da cetire decretului de dizolvare, cancelarul l'a înmânat preşedintelui Goering care l'a depus pe biroul său fără a-l ceti. Cancelarul şi ceilalţi membri ai guvernului au părăsit incinta, învederând prin aceasta că Reichstagul este virtual dizolvat.

Cu toate acestea preşedintele Goering a continuat operaţia de votare, deşi Camera era de drept dizolvată, astfel că votul este nevalabil.

S'a votat atât neîncrederea în cabinetul von Papen cât şi anularea tuturor decretor preşedenţiale dela 3 Septembrie încoace.

Rezultatul votului a fost primit cu aplauze frenetice de către majoritate.

Preşedintele Göring comunicând rezultatul scrutinului a declarat că deoarece Reichstagul începuse deja votarea, când cancelarul von Papen a cerut cuvântul nu a putut să i-l mai dea, deoarece îl oprea regulamentul. Având în vedere însă că acest decret a fost contrasemnat de către cancelar şi ministrul de interne, cari au primit deja votul de neîncredere, el a devenit inoperant. In consecinţă, susţine dl Göring, decretul trebue retras.

Conform Constituţiei, comisia pentru apărarea drepturilor parlamentare nu este atinsă de decretul de dizolvare, ci ea va continua să funcţioneze până la constituirea noului Reichstag. Preşedintele acestei comisiuni, care este d. Loebe, a şi convocat prima şedinţă, pentru a discuta problema de drept ridicată de preşedintele Goering.

După disolvare.

Berlin, 13 Decretul de dizolvare a Reichstagului nu a surprins cercurile politice şi opinia publică unde acest sfârşit al Parlamentului era aşteptat din momentul în care s'a cunoscut atitudinea partidelor politice faţă de guvern. Ultimele manifestări ale preşedintelui Reichului dovedesc că votul de încredere de eri, dat printr'o lovitură împotriva regulamentului Reichstagu'ui, după ce cancelarul von Papen remisese decretul de disolvare, nu va avea nici o influenţă în raporturile dintre preşedintele Reichului şi cancelar.

Ziarele examinează pe larg chestiunea de pură formă, dacă este ilegală procedarea deputatului naţional-socialist Goering care prezidând Reichstagul a împiedicat pe cancelar să citească decretul de dizolvare înainte de a se proceda la votarea moţiunei comuniste de neîncredere în guvern sau dacă decretul de dizolvare are tărie legală fiind dat de guvern după ce prin manevra preşedintelui Reichstagului fusese pus în minoritate.

Cert este că dizolvarea s'a făcut în împrejurări fără precedent în istoria parlamentarismului german şi că indiferent de interpretările date acestui act, dizolvarea are caracter definitiv, pe care însăşi partidele de opoziţie l'au recunoscut, renunţând la întrunirea Reichstagului într'o nouă şedinţă, împotriva dizolvării ordonate de preşedintele Reichului.

Când vor avea loc nouile alegeri

Problema care se pune acum este aceea a nouilor alegeri. Constituţia prevede că data la care trebuesc efectuate alegerile, urmează a fi în interva'ul de 60 zile dela dizolvarea parlamentului. Dacă s'ar aplica prevederile constituţionale nouile alegeri ar putea avea loc în prima jumătate a lunei Noembrie.

(Urmare la pagina 4.)

Duminecă, 18 Septemvrie a. c. va fi ziua mamelor

In urma mişcărilor ce s'au pornit în întreagă lumea pentru a preintâmpina primejdia ameninţătoare a unui nou răsboi, pe care se pregătesc să-l deslănţuiască asupra omenirei mari furnizori de război, comitetul „Ligei impotviva răsboiului Secţiunea Timişoara" a hotărât să convoace pe ziua de 18 Septemvrie a. c. orele 4.30 p. m. în localul „Fabricei de Bere" din Fabrică, o mare întrunire a femeilor, şi indeosebi a mamelor, ca şi dânsele să-şi ridice glasurile lor de protest inpotriva noului măcel ce se pregăteste.

Toare mamele cari sunt îngrijorate de ziua de mâine a fiilor lor, vor fi prezente la această întrunire.

Intreprinderile municipiului Arad, deficitare

ARAD. Este tuturora cunoscut faptul că majoritatea întreprinderilor municipale sunt deficitare. Singura întreprindere care aduce reale excedente fondului municipal, este uzina de apă, unde priceperea conducătorului ei — d. ing. Tripa a reuşit să facă toate economiile posibile. Restul întreprinderilor şi în special cinematografele şi autobuzele, înscriu dela o vreme importante deficite şi nu din vina conducătorilor, ci din prea marele număr de personal întreţinut de ele. Din cinematografe, fostul lor fondator, d. dr. Cornel Luţai, reuşise să creeze municipiului frumoase venituri, şi nu ştiu căror cauze se datoreşte astăzi faptul exact contrariu! Acelaş lucru s'ar putea spune şi despre secţia autobuzelor. Cum actuala conducere financiara, înclină tot mai mult spre credinţa concesionării tuturor întreprinderilor deficitare, aoncesionari atât pentru autobuze — anumite linii — cât şi pentru cinematografe — ambele — ni se spune că ar fi destui, şi aşa stând lucrurile, incontestabil că primăria ar trebui să se decotorosească de întreprinderi cari nu-i sunt de nici un fel de folos material.

Cu acest sistem s'ar descongestiona şi bugetul municipiului, la personal, acolo unde orice fel de modificări s'au dovedit inacceptabile, din cauza numeroaselor intervenţii politice. In momentul în care conducerea municipală va lua decisii precise vom reveni.

SCRISORI DE PRETUTINDENI

Orașul Sfânt

Jerusalem. Sept. 1932. — Cum este viaţa pe Pămăntnl sfânt, cum trăeşte cineva care vine în Oraşul Sfânt, şi acel cineva nu este nici preot, nici călugăriţă, şi nici măcar ziarist, ci un om adus în Palestina de interes de afaceri, de dorul de a cunoaşte sau de distracţie ? in orice caz cu ceva dar nu cu mult mai scump decât la noi, deşi in realitate Ierusalimnl nici nu poate fi considerat ca un „oraş mare" deoarece numărul locuitorilor abia se ridică la 80.000, ceva mai puţin ca Timisoara.

Viaţa însă e plăcută. Sunt mai multe şi de mai multe feluri, instituţiile şi intreprinderile cari asigură un trai mai plăcut atât pentru călătorul pasager cât şi pentru locuitorul permanent.

Astăzi Ierusalimul nu mai are, cum avea de mult, nota caracteristică de oraş sfânt. A devenit un foarte frecventat şi fervent centru comercial şi economic, Inainte de război Ierusalimul era încă un „oraş sfânt" un inţelesul strict al cuvântului Nenumăratele mănăstiri, misiunile, călugării, călugăritele şi bisericile, credincioşii tuturor religiilor din lume dădeau oraşului în caracter absolut religios. Pe atunci Ierusalimul ocupa o intindere de abia un km. pătrat imprejmuit de jur imprejur de „zidul turcesc" ridicat de turci în secolul al XVII.-lea. Cuprindea numai „Orasul Vechiu". Inlăuntrul zidului se înălţa moscheea Omar a musulmanilor, biserica Via Dolorosa a Catolicilor, vechea catedralá a ortodoxilor pravoslavnici, biserica Coptă şi casa de rugăciuni a abesinienilor. Aici îşi aveau sediile patrihraii catolicilor greci, latini şi armeni şi aici se înălţa „Zidul Plângerilor" al Evreilor. Cu greu s'ar mai fi putut găsi o localitate ale unde pe o intindere mică de un km ? să fie fost ingrămădite atâtea clădiri religioase.

Acest „Oraş Vechiu" a fost Ierusalimul.

Astăzi este cu totul altceva. Astăzi „Orasul Vechiu" este numai o parte a oraşului propriuzis, în a cărui piaţă vin în cârduri recari în fiecare Vineri beduinii din valea Iordanului şi ţărani din satele mici din jurul Ierusalimului, ca să-şi vândă produsele şi să-şi facă cumpărăturile „Orasul Vechiu" de altfel este centrul de atracţinne al streinilor, muzeu viu cu peisagii pitoresti, cu motive minunate pentru amatorii fotografi.

Ierusalimul de astăzi insă este acela care se ridică în afară zidului turcesc. Pe o intindere de 3 4 km. imprejurul zidului turcesc se ridică oraşul nou, care însă neavând nici o notă specifică nu prea este amintit de către cei ce vizitează şi se reîntorc din „Oraşul Sfânt". Adevăratul băştinaş insă îşi trăeşte traiul aci, în oraşul cel nou. Şi adevăratul băştinaş nici nu se mândreşte cu „Orasul Vechiu" romantic, frumos şi oriental, ci laudă cafenelele, cinematograful splendid, hotelurile elegante, străzile asfaltate, curăţenia într'adevăr europeană. Streinul, pe care Viaţa nu l-a făcut încă cinic, va observa cu mirare că cinematograful sonor este botezat „Sion" dela vamă vine în oraş cu autobusul hotelului „Regele David" şi toate numele biblice le va găsi unul după altul în reclamele de săpun, radio şi alte reclame. Toate acestea însă trec neobservate, la Ierusalim precum neobservate trec pe lângă parcul de automobile cămilele flămânzite, slabe, târându-şi paşii şi reamintind că pe lângă automobile şi ele mai există ca mijloc de comunicaţie în Ierusalim.

Sunt multe cafenele sunt multe localuri de petrecere, şi în fiecare după masă şi seara, dans, dans şi dans. Numai in „Oraşul Vechiu" nu există localuri de dans. „Oraşul Vechiu" trăeşte şi azi încă din şi pentru amintirile trecutului, dar Ierusalimul are deja o generaţie tânără, care trăeşte pentru viitor şi dansează. Vin incă la Ierusalim peregrini cari cu inima strânsă de emoţie calcă pe acest pământ de care se leagă atâtea amintiri ale vremilor sfinte. Dar Ierusalimul de astăzi nu prin aceştia trăeşte, ci prin streini cari vin şi se opresc la afişele multi-colore cari anunţă un cabaret nou sau un dancing . . .

H. Breckner

Siguranţa noastră s'a pus in serviciul magnaţilor din Ungaria

CLUJ. Guvernul maghiar a făcut, pe lângă cel din Bucureşti, o intervenţie diplomatică fără precedent şi care demonstrează, încă odată, tot spiritul reacţionar al actualilor conducători ai Ungariei.

După executarea celor doi comunişti la Budapesta, pentru cari a intervenit, după cum se ştie, însuşi preşedintele consiliului de miniştri francez, d. Heriot, 3000 de intelectuali maghiari din Ardeal au trimis un protest la Budapesta, în care îşi exprimau indignarea împotriva unui act de exagerată represiune. Printre semnatarii protestului, figurează cei mai distinşi literaţi, oameni de ştiinţă şi gazetari unguri.

Ca urmare a acestui protest, semnatarii lui se văd astăzi şicanaţi de un adevărat asediu de investigaţii şi cercetări pe care Siguranţa generală din Ardeal, le face la domiciliul lor. Este deci neîndoielnic că guvernul maghiar a denunţat celui român pe semnatarii protestului şi Siguranţa noastră a găsit de cuviinţă să pornească o adevărată prigoană împotriva lor, anchetându-i. Unii dintre ei s'au văzut chiar destituiţi din slujbele pe care le ocupau la diferite instituţii de aici.

Un memoriu al comercianţilor din Lugoj

LUGOJ. Sindicatul comercianţilor, hotelierilor şi cârciumarilor din judeţul nostru, de sub preşedinţia d lui Macarie, a înaintat ministerului de comerţ un memoriu, în care se plânge împotriva marilor taxe pe care patronii sunt nevoiţi să le plătească pentru personalul de serviciu, în conformitate cu legea pentru cazuri de invaliditate şi bătrâneţe.

Un exemplu e edificator în aseastă privinţă. Pentru un angajat cu salariu de 300 lei pe lună, patronul e silit să plătească 98 lei taxe şi cotizaţi, plus 12 lei pentru pensie, ceeace face în total 112 lei, din care jumătate e suportată de angajat.

Sau, în vremea de acum, când comercianţii deabia fac faţă celorlalte cheltueli, obligându-i la astfel de taxe exagerate, însemnează să-i sileşti să se dispenseze de ajutoare, contribuind astfel fără voia lor la îngroşarea numărului celor fără de lucru.

Chestiunea aceasta fiind de un interes deosebit, atât pentru patroni, cât şi pentru angajaţii lor, credem că va fi studiată de aproape de ministerul respectiv şi rezolvată în sensul cererei sindicatului.

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI TIMIŞOARA.

No. I. 40.529 din 2 Sept. 1932.

Publicaţiune.

Noi, Preşedintele Comisiunei interimare a municipiului Timişoara, aducem la cunoştinţă publică, că Ministrul de Interne, cu ordinul No. 10.121—1932 a dispus distribuirea carnetelor de identitate până la 1 Octomvrie 1932, întrucât viitoarele alegeri comunale urmează să se facă numai pe baza acestor carnete.

Astfel sunt invitaţi:

Toţi cetăţenii majori (bărbaţi, femei) cari sunt înscrişi în listele membrilor municipale, însă până azi nu şi-au scos carnetele lor de identitate, să se prezinte, cu începere dela 2 Septemvrie 1932, până la 30 Septemvrie 1932, în zilele de lucru între orele 16—19, iar în Dumineci şi sărbători între orele 8—12, la primăria municipiului (Et 1, camera 24), aducând fiecare câte o fotografie în mărime de 12/8 cm., buletinul de înscriere la Biroul de populaţie şi eventual cartea de alegător, cunoscând, că dist ibuirea acestor carnete de identitate se va face în mod gratuit.

ss. Dr. Gabor. ss. Dr. Şagovici.

Loc deschis

(Pentru cele cuprinse în această rubrică redacţia nu răspunde)

O calomnie revoltătoare din partea social-democraţilor trădători.

Ziarul local „Volkswille" proprietatea complotiştilor, al personalului „Elgiba", al furnizorilor de bocanci, al alcoolicilor manipulanţi ai banilor partizanilor, profitorilor cârnaţilor şi slăninei clericale, al tuturor al ticăloşiilor politice, precum şi foaia din Cluj a paraziţilor social-democraţi, ce se numeşte „Munkás Ujság" au turbat pentru că subsemnatul am părăsit pe aceşti excroci şi pungaşi politici, cari nu se sfiesc de nici o minciună sau calomnie ordinară pentru a-şi acoperi propriile lor ticăloşii comise in detrimentul mişcării muncitoreşti.

Toate ticăloşiile lor le voi aduce la cunoştinţa tuturor mnncitorilor din Banat printr'un manifest, pentruca mnncitorimea să-şi poată da verdictul cuvenit şi ca să inţeleagă de ce nu am mai vrut să lucrez alătnri de atari paraziţi.

Mnncitorimea să ştie odată pentru totdeauna că in viitor să nu mai aleagă ca şefi sau ca deputaţi in parlament furnizori de bocanic, defraudatori ai banilor partidului, sau altfel de găinari. In curând voi da in vileag intreagă lista documentată a aşazişilor social-democraţi, voi dovedi toate afirmaţiile mele si nu voi aduce doar calomnii mincinoase după obiceiul celor vizaţi. Astfel de exemplu „Munkás Ujság" din Cluj susţine că eu aş fi intrat in partidul naţional-socialist după ce mai întâi am părăsit partidul Noske, şi numai dupăce aceste partide s'au descotorosit de mine aş fi intrat in partidul naţional-ţărănesc.

Ce aş putea să răspund acestor creaturi josnice, cu cari nu am nimic nici in clin nici in mânecă? Ca dovadă servească declaraţia de mai jos a partidului naţional-ţărănesc, iar in ceiace priveşte partidul naţional-socialist, nu-i pot cere o declaraţie fiindcă nici nu ştiu cine represintă acel partid.

Timişoara, Sept. 1932.

Traian Novac

D-lui Traian Novac

Snbsemnatul secretar al partidului naţional-ţărănesc din Timiş-Torontal justific şi certific că dl Novac Traian din Timişoara nu a fost inscris deci nici exclus din organisaţia noastră.

Timişoara la 19 VII. 1932

Dr. I. Subţire

Ziarul „VREREA"
este un organ de informaţiune precisă şi critică obiectivă şi independentă.

Dictatură în Germania

Cont. din Pag. I.

Guvernul va încerca să ajungă între timp la unele aranjamente care să-i dea majoritatea. Dacă însă s'ar lovi de aceeaşi situaţie care a dus la dizolvarea de eri, va proceda la fel şi în Reichstagul viitor, pe care îl va dizolva. In acest caz ar urma noui alegari la începutul anului 1933.

In felul acesta guvernul Papen şi camarila militară pe care se sprijină şi pe care o sprijină, vrea să ducă Germania spre dictatura vechei aristocraţii militariste, vechea primejdie a păcii europene.

Dictatură.

BERLIN 14. — In cercurile politice se svoneşte că Papen nu va mai inscrie nouile alegeri, sub motiv că acestea ar insemna cheltueli cu mult prea mari. In realitate guvernul Papen, temându-se de un nou eşec in viitoarele alegeri, intenţionează să inscăuueze dictatura.

Atât comuniştii, cât şi hitleriştii se pregătesc să opună cea mai apriga impotrivire acestui plan.

In toată Germania domneste o stare de spirit extrem de îngrijorătoare.

Un mare partid muncitoresc in America

NEW-YORK. D. William Green, preşedintele Asociaţiei muncitorilor americani a declarat că va organiza un mare partid muncitoresc. D. Green arată în manifestul pe care l-a lansat, că interesele politice şi economice ale muncitorilor nu vor putea fi apărate cu succes, decât numai prin ajutorul unui astfel de mare partid muncitoresc.

D-sa este de părere că un astfel de partid ar putea să devie foarte puternic, întrucât din primul moment ar avea ca membri pe cele 19 milioane de şomeri.

Reînvie militarismul

PARIS. Ziarul „Le Temps", într'un articol în care comentează din nou nota Reichului privitoare la egalitatea militară, scrie că nimeni nu trebuie să se lase impresionat de ameninţarea Germaniei că se va retrage din conferinţa dezarmării şi va trece peste toate prevederile tratatelor de pace.

Adoptând o asemenea atitudine, Germania a călcat toate obligaţiile cari îi incumbă în calitate de membră a Societăţii Naţiunilor şi şi-a asumat cele mai grave răspunderi în faţa opiniei publice mondiale. In cazul când Germania ar adopta într'adevăr o asemenea atitudine, ea ar pricinui reînvierea militarismului în lumea întreagă şi prin aceasta ar ruina toate speranţele unei politici de pace. Aceasta ar închide calea unei desvoltări bazate pe încredere şi ar face imposibilă revenirea prosperităţii economice.

CULTURALE

Eminescu in limba germană

Dintre încercările cari s'au făcut de a prezinta pe Eminescu în limba germană, nu putem spune că a dlui V. Orendi-Hommenau ar fi cea mai reuşită. Recunoaştem, Eminescu este greu de transpus în altă limbă. Stilul lui, forma limbii sale, muzica ei, conţin o notă bine pronunţată de specific românesc. Un specific românesc izvorât din muzicalitatea şi uşurinţa versului latin. Ceiace de sigur este greu de redat într'o limbă cu ritmul mai greoiu şi tonalitatea mai aspră, cum este cea germană. Chiar dacă se respectă fidel forma, metrul şi rima, versul german va fi altul decât cel românesc. Altă muzicalitate, altă viaţă. Muzicalitatea şi viaţa versului eminescian lipseşte complect versurilor d-lui Orendi-Hommenau. Sunt greoaie, amorfe, demuzicalizate. Metru şi rimă, fără „cântec" însă.

Eminescu înseamnă o epocă, o etapă în evoluţia limbei româneşti. Limba poeziilor lui nu are încă bogăţia celei de azi, dar pentru aceia nici odată nu este **insuficientă** pentru a exprima gândul, nu trădează. Exprimă întotdeauna precis şi complet. Şi mai întotdeauna cu **simplicitate**. Această **simplicitate artistică** a lui Eminescu însă la dl. Orendi-Hommenau se transformă în insuficienţă şi banalitate. Dânsul pentru a se conforma simplicităţii de exprimare a poetului recurge la demodatul şi absolut banalul idiom „Gartenlaube", care de decenii nu se mai foloseşte în literatura germană. Astfel expresia eminesciană este demodată şi trivializată. Traducătorul foloseşte cuvinte ca „hienieden", „von dannen", şi expresii cari nu-şi au locul într'un vers, ca „schlaf nur ein". Comite greşeli elementare chiar şi în limba germană, ca „englische Scharen" (oşti englezeşti) în loc de „Engelscharen" (cete ingereşti), sau prescurtează pe „zurückkehren" (a se reîntoarce) pur şi simplu în „kheren" (a mătura). Toate aceste greşeli sunt culese dintr'o singură poezie, din „Mortua est" dar să găsec cu duiumul şi în celelalte 34, cari alcătuesc volumul.

Despre redarea **gândirei eminesciene** nici să nu mai vorbim apoi. Ideia, gândul poetului este trădat la fiecare paş. Cităm un exemplu tot din „Mortua est", ultimele două rânduri din strofa primă:

„Un vis, ce îşi moaie aripa'n amar,
Astfel ai trecut de al lumii hotar".—dl Hommenau le traduce:

„Ein Traum, den nur bittere Wehmut umfängt,
So hat man dich tief in die Erde gesenkt"

Aci ideia eminesciană a fost trădată în mod grosolan, traducătorul în locul trecerii **metafizice** a sufletului, cuprinse în rândurile eminesciene, vorbeşte despre ingroparea **fizică**, pământească a trupului Şi exemple de felul acesta pot fi citate cu zecile.

In rezumat, din volumul d-lui Orendi-Hommenaus lipseşte Eminescu. Lipseşte personalitatea poetică a acestuia. Din „Ausgewählte Gedichte" nu rămâne pozitiv decât străduinţa, demnă de laudă a traducătorului. Inutilă însă. Nu foloseşte nici lui Eminescu, nici literaturii germane.

Rezultatele „propagandei culturale" ce se face de 10 ani incoace

Institutul de igienă din Iaşi a intocmit o statistică interesantă publicată intr'un studiu special. Intre altele e vorba şi de statistica analfabetismului din jud. Iaşi. In această privinţă cifrele sunt destul de eloquente. Astfel dintr'un număr de 16.782 locuitori, s'au înregistrat 8730 analfabeţi, deci un procent de 52.02. Din numărul ştiutorilor de carte, 5.684 sunt bărbaţi şi 3.002 femei. Din aceste cifre rezultă că analfabetismul femeilor este de două ori mai mare ca cel al bărbaţilor.

Din punct de vedere al vârstei, statistici prevede că cel mai mic număr de analfabeţi se constată la copiii între 7—16 ani.

Există sate în judeţul Iaşi, cum este de ex. Principele Carol, unde procentul analfabeţilor este foarte mare trecând de 90%. In acelaş sat nu s'a găsit nici o femeie cu ştinţa de carte.

Orice alt comentar credem că este inutil.

Nu imprumuta cărţi!

Nu-ţi împrumuta femeia, peria de dinţi şi cărţile! Este o zicală veche şi cuminte, dar dacă nu ai încotro chiar şi trebue să te abaţi dela ea, atunci mai bine calcă primele două deziderate, decât să dai cărţi.

Sunt oameni cari manifestă un aşa de mare interes pentru literatură încât citesc numai cărţi imprumutate, şi citesc exclusiv numai în timpul cât îşi iau cafeaua, se imbracă, prânzesc sau se culcă seara, şi ca seme de carte folosesc orice obiecte ce le vin la îndemână, linguriţă, coji, de fructe, piele de salam, lamă de ras, chibrit sau scrumiera chiar.

Cei mai deliciosi dintre cetitori sunt aceia cari îşi uită scrisorile de dragoste sau notele de plată în cărţile restituite, revanşându-se astfel faţă de imprumutător cu daruri într'adevăr plăcute. Fiindcă nimic nu poate fi mai plăcut decât să afli că prietenul X are relaţiuni amoroase cu doamna Y sau că prietena nici până azi nu şi-a achitat nota din luna trecută la băcan. De când au eşit dela modă acele de păr prietenul serios al literaturii serioase nu taie filele cărţii imprumutate decât cu furculiţa, pieptenul sau lingura de bucătărie. In schimb după rupturile de mărimi neregulate la tăiere putem constata cu deplină satisfacţie că volumul a fost cetit cu un deosebit interes. Cum astăzi este la modă să faci colecţii de amprente digitale nicăiri nu vei avea ocazie să-ţi satisfaci această dorinţă în aşa de mare măsură, ca atunci când împrumuţi o carte şi ai norocul să o capeţi inapoi. Numărul şi felul acestor amprente digitale este infinit de mare şi de variat. Ceia-ce măreşte şi mai mult valoarea colecţiei este faptul că o carte imprumutată ţi-a putut fi şi restituită. O posibilitate foarte rară.

Afirmative ar exista oameni cari restitue o carte imprumutată, însă aceşti-a nu pot fi consideraţi ca normali. Sau suferă de o cinste patologică, sau sunt goniţi de niscai demoni. In timpurile noastre se ţine de buna cuviinţă să nu-ţi plăteşti nici datoriile, prinurmare ar fi o absolută lipsă de creştere să restitui o carte imprumutată.

Omul de cultură îl cunoşti după aceia că îţi refuză zâmbind cartea pe care i-o oferi, fiindcă mai îndată îţi va cere femeia sau peria de dinţi, decât cartea...

Civilizaţie 1932

Din New-York se anunţă că, după cum arată statisticile publicate de departamentul muncii, există actualmente în Statele-Unite 200.000 de copii fără adăpost, cari rătăcesc prin ţară.

Redactor responzabil:
Ion Stoia-Udrea
Ed. „VREREA" Tip. Csendes Timişoara.